

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

26 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir
Judecători – Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie și Boico Victor,

juducând fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Călugăreanu Vitalie prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

Purcel Anatolie xxxxx

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 12.01.2012 - 29.06.2018;
2. Instanța de apel: 21.05.2019 - 05.11.2019;
3. Instanța de recurs: 13.01.2020 - 26.05.2020.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 29 iunie 2018, Purcel Anatolie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 al. (2) lit. b), c) Cod penal, la o pedeapsă de 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de primirea în gestiune a bunurilor materiale și surselor financiare pe termen de un an.

În conformitate cu prevederile art.90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 1 an.

A fost dispusă încasarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea prezentei cauze penale din contul lui Purcel Anatolie în beneficiul statului în mărime de 2440 lei.

Acțiunea civilă a părții vătămate Rusu Valentina a fost admisă parțial și dispusă încasarea din contul lui Purcel Anatolie în beneficiul părții vătămate a dublul arvunei primite - 4000 Euro, dobânda de întârziere - 3295,21 Euro, cheltuielile suportate pentru asistența juridică - 13000 lei, prejudiciului moral - 50000 lei, în total 7295,21 Euro, sau suma echivalentă în lei ai RM conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a RM la momentul executării sentinței date, de 63000 lei RM, în rest acțiunea civilă a fost respinsă.

1.2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Purcel Anatolie, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Draguțan Maria în scopul dobândirii ilicite a bunurilor care aparțineau cet. Rusu Valentina, cunoscând faptul că ultima intenționa să procure terenuri la data de 24.07.2008 s-a prezentat împreună cu

Draguțan Maria la domiciliul cet. Rusu Valentina, unde prezentându-se ca Gorea Serghei a demonstrat cet. Rusu Valentina copiile Titlurilor de autentificare a dreptului de proprietate asupra terenurilor cu nr. cadastrale xxxxx, care aparțineau precum că socrilor săi xxxxx, și sub pretextul vânzării acestor terenuri, având-o ca garant al încheierii acestei tranzacții pe Drăguțan Maria, care se afla în relații de încredere cu Rusu Valentina, prin înșelăciune și abuz de încredere, conștientizând că, nu este proprietarul acestor terenuri, nu are nici o atribuție la dânsle și nu i-au fost acordate careva drepturi de înstrăinare a lor din partea proprietarilor xxxxx, a primit de la Rusu Valentina 2000 Euro, echivalentul a 30742,2 lei RM conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a RM la acel moment, cu titlu de arvună, în vederea perfectării ulterioare a actelor de vânzare-cumpărare a acestor terenuri, personal întocmind o recipisă în care a indicat că se numește Gorea Serghei, după care cu banii primiți a părăsit locul infracțiunii însușindu-i, cauzând părții vătămate Rusu Valentina daună considerabilă în sumă de 30742,2 lei RM.

2. Sentința menționată a fost atacată cu *apel*, de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura mun. Chișinău, Oficiul Buiucani, Zamă Sergiu prin care a solicitat admiterea apelului, casarea sentinței, în partea individualizării pedepsei penale, rejudecarea cauzei penale conform ordinii stabilite pentru prima instanță, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care lui Purcel Anatolie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (2) lit. c) Cod Penal, să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau exercita o anumită activitate în domeniul ce ține de administrarea bunurilor pe un termen de 3 ani.

2.1 În argumentarea poziției sale procurorul a menționat, că pedeapsa stabilită inculpatului este prea blândă, în coraport cu fapta încriminată și nu-și v-a atinge scopul de corectare a condamnatului, precum și prevenirea de comitere din partea acestuia a unor infracțiuni similare or, prin aplicarea unei asemenea pedepse nu v-a duce la restabilirea echității sociale și corectarea inculpatului.

La fel, a indicat procurorul că, în sentința instanței de fond nu s-a găsit nici un argument care ar justificat necesitatea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, instanța limitându-se doar să menționeze că, „având în vedere personalitate inculpatului (acesta are antecedente penale stinse), care nu prezintă primejdie pentru societate (infracțiunea comisă este una gravă), circumstanțele atenuante și anume lipsa antecedentelor penale (instanța nu a ținut cont de faptul că inculpatul are antecedente penale stinse, or potrivit art. 76 din Codul Penal lipsa antecedentelor penale nu constituie circumstanță atenuantă), lipsa circumstanțelor agravante (instanța nu a reținut că, potrivit art. 77 din Codul Penal, comiterea prin orice formă de participare a infracțiunii constituie circumstanță agravantă), caracteristica pozitivă la locul de domiciliu (caracterul veridic al acesteia poate fi pus la îndoială), instanța a considerat că corectarea inculpatului este posibilă fără izolarea lui de societate, argumente care au mai mult un caracter formal, fără a fi bazate pe o analiză obiectivă și multilaterală din partea instanței de fond, astfel încât să poată fi justificată în vre-un fel aplicarea unei asemenea soluții din partea

acesteia or, aceste contra-argumente denotă că instanța de fond nu a analizat pe deplin și obiectiv toate circumstanțele desprinse din speță.

În susținerea apelului suplimentar, acuzatorul de stat a invocat eroarea admisă de către instanța de fond cu privire la calificarea faptei imputate lui Purcel Anatolie.

Conform învinuirii aduse, lui Purcel Anatolie a fost incriminată comiterea infracțiunii prevăzute de 190 al. (2) lit. b), c) Cod penal, fapta fiind comisă la data de 24.07.2008.

Acuzatorul de stat în cererea de apel a solicitat condamnarea lui Purcel Anatolie în baza art. 190 al. (2) lit. c) Cod penal, soluție care o consideră ca fiind o eroare mecanică solicitată de către procuror.

Contrar concluziei instanței de judecată, cât și soluției propuse de procuror în cererea sa de apel, acuzarea consideră că la calificarea faptei incriminate lui Purcel Anatolie urma să se țină cont de norma materială, de componența de infracțiune în vigoare la momentul judecării cauzei, precum și de dispoziția art. 10 și art. 10¹ Cod penal.

În acest context, prin legea nr. 179 din 26.07.2018, intrată în vigoare la data fie 17.08.2018, din dispoziția art. 190 al. (2) Cod penal a fost exclusă litera „c”).

Astfel, instanța nu putea să dispună condamnarea în baza unei norme care la momentul pronunțării sentinței nu era în vigoare, fiind abrogată or, prin acest fapt a derogat de la prevederile art. 10 alin. (1) Cod penal, conform căruia „legea penală care înlătură caracterul infracțional al faptei, care ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea are efect retroactiv, adică se extinde asupra persoanelor care au săvârșit faptele respective până la intrarea în vigoare a acestei legi, inclusiv asupra persoanelor care execută pedeapsa or care au executat pedeapsa, dar au antecedente penale”.

S-a menționat că infracțiunea a fost comisă de către Purcel Anatolie în complicitate cu o altă persoană, în privința căreia procesul penal a fost disjunct într-o procedură separată și în privința căreia există o hotărâre definitivă și irevocabilă și prin urmare, instanța urma să îl condamne pe Purcel Anatolie în baza art. 190 al. (2) lit. b) Cod penal

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2019 a fost admis din alte motive apelul procurorului, casată parțial sentința, doar în latura penală, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care procesul penal pornit în privința lui Purcel Anatolie în baza art. 190 alin.(2), lit. b) Cod penal a fost încetat în baza art. 60 alin.(1), lit. b) Cod penal și 391 alin.(1), pct.6 Cod procedură penală, deoarece a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală.

Celelalte dispoziții ale sentinței au fost menținute.

3.1 În motivarea soluției adoptate instanța de apel apreciind probele pe cauza penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, verificând probele cercetate în cadrul ședinței de judecată, a conchis că, învinuirea adusă inculpatului Purcel Anatolie este întemeiată, acțiunile urmând a fi calificate în temeiul art. 190 alin. (2), lit. b) Cod Penal, după semnele calificative „*Escrocheria adică dobândirea ilicită a*

bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită de două persoane”.

Examinând probatorul administrat, instanța de apel, a constatat ca fiind dovedită pe deplin vina inculpatului Purcel Anatolie prin următoarele probe pertinente, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele, cum ar fi: - declarațiile părții vătămate Rusu Valentina (f.d. 248-249, vol. I); - acțiunea civilă depusă de Rusu Valentina, (f.d.24-25, vol. II); - sentința din 05.05.2015, în privința lui Drăguțan Maria, (f.d.28-30, vol. II); - decizia Curții de Apel Chișinău, din 14.07.2015, (f.d.31,vol. II); - raportul de expertiză nr. 887-892, din 26.10.2017 (f.d. 36-57, vol. II).

Astfel, instanța de apel a constatat că, Purcel Anatolie, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Draguțan Maria, în scopul dobândirii ilicite a bunurilor care aparțineau cet. Rusu Valentina, cunoscând faptul că ultima intenționa să procure terenuri la data de 24.07.2008 s-a prezentat împreună cu Draguțan Maria la domiciliul cet. Rusu Valentina, unde prezentându-se ca Gorea Serghei a demonstrat cet. Rusu Valentina copiile Titlurilor de autentificare a dreptului de proprietate asupra terenurilor cu nr. xxxxx, care aparțineau precum că socrilor săi xxxxx, și sub pretextul vânzării acestor terenuri, având-o ca garant al încheierii acestei tranzacții pe Drăguțan Maria, care se afla în relații de încredere cu Rusu Valentina, prin înșelăciune și abuz de încredere, conștientizând că nu este proprietarul acestor terenuri, nu are nici o atribuție la dânsle și nu i-au fost acordate careva drepturi de înstrăinare a lor din partea proprietarilor xxxxx, a primit de la Rusu Valentina 2000 Euro, echivalentul a 30742,2 lei RM conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a RM la acel moment, cu titlu de arvună, în vederea perfectării ulterioare a actelor de vânzare-cumpărare a acestor terenuri, personal întocmind o recipisă în care a indicat că se numește Gorea Serghei, după care cu banii primiți a părăsit locul infracțiunii însușindu-i, cauzând părții vătămate Rusu Valentina daună în sumă de 30742,2 lei RM.

Colegiul penal a indicat că, potrivit Legii nr. 179 din 26.07.2018, care a intrat în vigoare la 17.08.2018, din dispoziția art. 190 alin. (2) Cod penal a fost exclusă litera „c” - cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Astfel, potrivit art.10 alin. (1) Cod penal și având în vedere faptul că infracțiunea a fost comisă de către Purcel Anatolie în complicitate cu o altă persoană, (în privința căreia procesul penal a fost disjungat într-o procedură separată și în privința căreia există o hotărâre definitivă și irevocabilă), a încadrat acțiunile lui Purcel Anatolie doar în baza art. 190 al. (2) lit. b) Cod penal.

Totodată, ținând cont de prevederile art.60 alin.(1), lit. b) Cod penal instanța a constatat necesar ca Purcel Anatolie să fie liberat de răspundere penală în baza art. 190 alin. (2), lit. b) Cod penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală, or, infracțiunea comisă de inculpat face parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave, iar din momentul comiterii faptei, până la adoptarea prezentei decizii, a expirat termenul de prescripție, prin urmare, în privința inculpatului Purcel Anatolie.

Ce ține de cheltuielile de judecată suportate la examinarea prezentei cauze penale în mărime de 2440 lei și acțiunea civilă a părții vătămate Rusu Valentina care a fost

admisă cu încasarea de la Purcel Anatolie și anume suma totală de 7295,21 Euro, sau echivalentul în lei RM conform cursului valutar stabilit de Banca Națională a RM la momentul executării sentinței date, și 63000 lei RM, a fost menținută sentința în această parte fără modificări.

4. Decizia instanței de apel a fost atacată, la 26 decembrie 2019, cu **recurs ordinar** de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Călugăreanu Vitalie în care invocând ca temei de casarea a deciziei prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

4.1 În motivarea cerințelor sale procurorul a indicat că, hotărârea instanței de apel este neîntemeiată în partea ce ține de aplicarea prescripției de tragere la răspundere penală față de Purcel Anatolie bazându-se pe prevederile art. 60 alin. (1) lit. b), astfel ignorând prevederile art. 60 alin. (1) lit. c) Cod penal care prevede că, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 15 ani de la săvârșirea unei infracțiuni grave. Or, art. 190 alin. 2) lit. b) Cod penal, prevede pedeapsa cu închisoare de la 2 la 6 ani, iar potrivit art. 16 alin. (4) Cod penal, se califică ca infracțiune gravă.

5. La recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct.1¹ Cod de procedură penală, avocatul Sanduleac Victor a depus referință, care a pledat pentru respingerea cererii de recurs ca fiind inadmisibilă, invocând că, instanța de apel corect a calificat acțiunile inculpatului în baza art. 190 al. 2 lit. b) Cod penal care fac parte din categoria infracțiunilor mai puțin grave și l-a eliberat de răspunderea penală în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

6. *Judecând recursul ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținând cont de opinia avocatului expusă în referință, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis reieșind din următoarele considerente.*

Conform art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Recurentul invocă în recursul său temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Din conținutul art.414 Cod de procedură penală, rezultă că instanța de apel, judecând apelul, este obligată să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau să cerceteze suplimentar probele administrate de prima instanță.

În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel, este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul constată că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea prezentei cauze în ordine de apel.

În acest context Colegiul penal lărgit ține să menționeze următoarele.

6.1 Din conținutul recursului rezultă că partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului Purcel Anatolie și critică hotărârile, în partea ce ține de aplicarea prevederilor art. 60 Cod penal.

Astfel, instanța de recurs reține că, prin sentința Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 29 iunie 2018, Purcel Anatolie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 al. (2) lit. b), c) Cod penal, la o pedeapsă de 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de primirea în gestiune a bunurilor materiale și surselor financiare pe termen de un an, iar în conformitate cu prevederile art.90 Cod penal s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 1 an.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2019 a fost admis din alte motive apelul procurorului, casată parțial sentința, doar în latura penală, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care procesul penal pornit în privința lui Purcel Anatolie în baza art. 190 alin.(2), lit. b) Cod penal a fost înceta în baza art. 60 alin.(1), lit. b) Cod penal și 391 alin.(1), pct.6 Cod procedură penală, deoarece a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală.

Acuzarea nefiind de acord cu decizia instanței de apel a contestat-o cu recurs în partea ce ține de aplicarea prescripției de tragere la răspundere penală în privința lui Purcel Anatolie bazându-se pe prevederile art. 60 al. 1) lit. b) Cod penal, ignorând prevederile art. 60 al. 1) lit. c) Cod penal.

Analizînd textul deciziei contestate în raport cu argumentele recursului Colegiul penal lărgit reține că, instanța de apel în motivarea soluției a indicat că, Purcel Anatolie a comis o infracțiune mai puțin gravă prevăzută la art. 190 alin.(2), lit. b) Cod penal însă ignoră prevederile art. 16 al. 3 Cod penal, potrivit cărora infracțiuni mai puțin grave se consideră faptele pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv.

În esență, partea acuzării critică hotărârea privitor la încetarea procesului penal și aplicarea în privința inculpatului a prevederilor art. 60 Cod penal, din considerentul că

concluziile instanței de apel în această parte sunt greșite și neconforme scopului legii penale și principiului individualizării răspunderii penale și pedepsei penale.

Astfel, Colegiul penal lărgit consideră că, la examinarea apelului, instanța de apel aplicând în privința inculpatului prevederile art. 60 al. 1) lit. b) Cod penal nu a dat deplină eficiență faptului că, Purcel Anatolie a comis infracțiunea prevăzută de art. 190 al. 2 lit. b) Cod penal, care conform art. 16 al. 4) Cod penal se atribuie la categoria celor grave pentru care se prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen de la 2 la 6 ani.

Discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al circumstanțelor cauzei, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii nefondate și greșit motivate în privința încetării procesului penal deoarece a expirat termenul de prescripție de tragere la răspundere penală.

Or, conform art. 60 al. 1) lit. c) Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat 15 ani de la săvârșirea unei infracțiuni grave.

Dat fiind că încălcările specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

7. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către acuzatorul de stat, procuror în Procuratura de Circumscripție Chișinău – Călugăreanu Vitalie.

Casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 05 noiembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe *Purcel Anatolie xxxxx*, cu dispunerea rejudecării cauzei de către Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Decizia motivată pronunțată integral la **09 iulie 2020**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor